

Створення електронної бази даних газетних видань на базі архівного фонду Книжкової палати України

*Анжела Шумілова,
старший науковий співробітник
Державного архіву друку
Книжкової палати*

Невичерпне багатство друкованої продукції становлять періодичні видання, зокрема газети, яких у Державному архіві друку Книжкової палати налічується понад 9 млн примірників. Газети є найбільш активним і всеохоплюючим літописом життя. На їхніх сторінках якнайповніше відбиваються суспільні, культурні, історичні процеси.

Реєстрація періодичних видань почалася в Україні з 1918 року в журналі "Книгарь". Цю роботу продовжила Головна книжна палата (Київ). Нею був складений список періодичних видань за 1919 рік. Але вже у 1920 році періодичні видання реєструвалися Всеукраїнським Державним видавництвом і наприкінці року цією справою опікувався Центральний бібліографічний відділ Всеукраїнського Державного видавництва.

У 1922 році функції реєстрації знову перебрала на себе Книжкова палата, яка надала Державній реєстрації періодичних видань чітко організований характер. Відтоді розгорнулася систематична робота по збиранню, обліку та зберіганню періодичних видань України всіма мовами, починаючи з 1917 року, що виходили на її теренах.

На момент проголошення незалежності держави, в 1991 році, налічувалося 1754 назви газет (з них — 19 республіканського значення). Статистика останніх років відстежує збільшення газетної продукції, у порівнянні із уже згадуваним 1991 роком, а саме: за даними відділу статистичного моніторингу та аналізу друку, в 2002 році в Україні стабільно видавалося 3045 назв газет річним тиражем 4860078,2 тис. пр.; у 2003 році — 2891 назв річним тиражем 4347252,8 тис. пр., 2004 році — 3014 назв річним тиражем 4508265,9 тис. пр., а в 2005 році (статистика на 30.12.05) — 2940 назв газет річним тиражем 3409317,0 тис. пр.

Збереження для наступних поколінь неоціненного фонду періодики, історичної спадщини українського народу — найголовніше завдання Держархіву друку. Книжкова палата має найповніший фонд друкованих українських газетних ви-

дань, який формується на основі обов'язкового примірника. Держархів друку Книжкової палати переймається питаннями комплектування, каталогізації, реставрації, зберігання, поповнення цього унікального фонду.

Обсяг газетної продукції з кожним роком збільшується приблизно на 120 000 пр. Наявність такого великого масиву газетних видань та впровадження нових технологій у Книжковій палаті уможливило початок роботи щодо створення електронної бази даних (далі ЕБД) газетних видань у відділі з 2004 року, із використанням програмного забезпечення "ProCite".

Електронна база даних періодичних видань дає змогу максимально розкрити фонд, ефективніше інформувати про нього, про його рух. На сьогодні напрацьовані загальні вимоги до занесення інформації та надання даних для формування ЕБД газетних видань фонду Книжкової палати України.

Передусім, створюючи ЕБД газетних видань, починаючи з 1917 року, ми ставимо за мету упорядкувати інформацію за різними ознаками для швидкого відбору даних.

Інформація, зазначена у виданні, вводиться до бази даних і сортується за роками та в алфавітному порядку. Впровадження та наприкінці кожного року ми маємо змогу робити зміни та доповнення, що дуже зручно у випадку допущення помилок, надходження нових видань.

Нижче наведений набір обов'язкових елементів, за якими ведеться пошукова робота:

- назва газети;
- засновник або друкарня;
- місце видання;
- дата публікації;
- дата заснування;
- номер газети;
- інвентарний номер видання;
- примітка.

Подаємо короткий опис полів та методу їхнього заповнення. (Наведені поля не є ще сталими.)

Назва газети: заповнюється відповідно до контрольного примірника. Назва заноситься без лапок. *Засновник або друкарня:* подаються згідно ГОСТ 7.1—84 "Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления" (чинний в Україні як міждержавний). *Місце видання:* згідно ГОСТ 7.1—84. Якщо місце видання невідоме, поле залишається не заповненим. *Дата публікації:* заноситься рік виходу газети. *Дата заснування:* згідно з записом у примірнику. *Номер газети:* у поле заноситься номер, який складається з порядкового номера газети. *Інвентарний номер видання:* номер, присвоєний при реєстрації. *Примітка:* заносяться додаткові відомості щодо видання або конкретного примірника, наприклад, відсутність декількох сторінок тощо.

Інв.№ вид.	Назва газети	Засновник	Місце видання	Рік публікації	Рік заснування	№№ газети	Примітки
1917							
1	Бюллетень Киевского Областного союза Земельных Собственников	Кієвській Обл. союз Земельных Собственников	Київ	1917		2.	
2	Земля и Воля	Муниципальный комитет Харьковского Ком. Социалистов-Революционеров, Укр. соц.-рев. объедин. евр. соц. рабочей партии	Харьков	1917		1—5, 4, 6, 20—24, 29—33, 35, 40, 42, 43, 45—46, 63.	
1918							
4	Донецкий Пролетарий	Областной Комитет Донецкого и Криворожского бассейна и Харьковский Комитет Р.С. Д.Р.П.	Донецк	1918		71.	
1	Звезда	Екатеринославский Комитет Коммунистической Партии	Екатеринославь	1918		62, 15—16, 25—34, 39—43, 46, 47, 50—54, 56—61.	

3	Известия Севастопольского Совета Военных и Рабочих Депутатов	Типография Харченко Я. Мелихань-Шейнинь	Севастополь	1918		193, 205, 214.	
1919							
1	Бюллетень Революционного Военного Совета Южного Фронта	Революционный Военный Совет Южного Фронта		1919		20, 21.	Ред.: Управление Делами Реввоенсовета Южного фронта
3	Коммунист	Центральный и Киевский Городской Комитет Коммунистической Партии (большевиков) Украины	Киев	1919		17—51, 53—144, 146, 11, 1—10, 49.	

Наявність ЕБД забезпечить максимальну оперативність, повноту і точність інформаційно-бібліографічного обслуговування, частково звільнить від одноманітних ручних процесів, вивільнить час спеціаліста Книжкової палати, надасть можливість проведення кількісного та якісного аналізу фонду, інформація про який пройшла машинне опрацювання і введена до електронної бази даних, а також сприятиме відстеженню негараздів з опрацю-

ванням та комплектуванням (складання комплекту; доповнювання, збільшення до повного складу).

У процесах створення електронної бази даних нові надходження проходять індивідуальний та сумарний облік. Завдяки комп'ютерній технології відбувається автоматизована підготовка і друкування вихідних форм.

Зразки карток.

1930 — 226
Робітнича кооперація / Запорізький Ц.Р.К. — Запоріжжя, 1930. — 2-й рік вид. 5(19) — 7, 9 — 11, 13 — 17(31).

1923 — 117, 9
Промышленность и торговля Украины / Укрсовнархоз. — Харьков, 1923 — 1-й год изд. 1 — 48, 49 — 112.

Наступний етап комп'ютеризації — ретроконверсія карток-вих каталогів газетного фонду з 1993 року в машиночитну форму.

Очікувані позитивні результати від впровадження ЕБД газетних видань:

- оперативність та релевантність надання інформації;
- зручний і швидкий пошук інформації;
- підвищення захищеності бібліографічних записів, внесених до ЕБД шляхом подвійного запам'ятовування;
- вирішення питання зношуваності документа.

Електронна база даних, на сьогодні, містить — 2885 найменувань газетних видань. Опрацьовані газетні видання з 1917 по 1932 роки.

Державний архів друку продовжує працювати над створенням ЕБД газетних видань, яка розкриє фонд періодичних видань Книжкової палати з 1917 року й донині.

Створення складової (1917 — 1932) ЕБД фонду газетних видань — один із найважливіших кроків на шляху до створення загального електронного ресурсу фондів Державної наукової установи "Книжкова палата України імені Івана Федорова".

Список використаної літератури

1. Гуцол Г. СУБД ProCite — унікальна система створення баз даних бібліографічної інформації // Вісн. Кн. палати. — 2005. — № 4. — С. 20—24.
2. Дзюба Н.Й., Сергієнко Н.В. Інструктивно-методичні матеріали, що регламентують роботу АІБС у Державній бібліотеці України для дітей. — К., 1994.
3. Періодичні видання УРСР 1917 — 1960 газети. Бібліогр. довід. — Х.: Ред.-вид. від. Кн. палати УРСР, 1965. — С. 5—9, 13.